

سخنرانی در دیدار وزیر آموزش و پرورش و معلمان نمونه‌ی سراسر کشور، به مناسبت روز معلم - 12 اردیبهشت/ 1370

بسم الله الرحمن الرحيم

برادران و خواهران عزیز و معلمان و معلمات نمونه‌ی کشور! خیلی خوش آمدید. ما به عنوان عرض ارادتی به مقام معلم و به کلیه‌ی معلمان کشور، امروز این دیدار و این جلسه‌ی صمیمی خودمانی را با شما برادران و خواهران ترتیب داده‌ایم. امروز همه باید احساس تکریم به معلمان را، در فضای فرهنگی جامعه و در ذهن مردم بیش از پیش تشدید کنند؛ چون تکریم نسبت به معلم و بزرگداشت او به معنای واقعی کلمه، آثار بسیار مثبتی را در فرهنگ جامعه و تعلیم و تربیت باقی می‌گذارد.

البته ممکن است لازمه‌ی بزرگداشت، رسیدگی‌های گوناگونی از جهات مختلف باشد - که آنها هم به نوبه‌ی خود لازم است - لیکن آنها بزرگداشت نیست. معنای بزرگداشت، همین است که در محیط جامعه، هر کسی احساس کند که به معلم خود و به سایر معلمان، قلباً و روحاً احترام می‌گذارد و آنها را بزرگ می‌شمارد. این، بزرگترین مشوق برای تعلیم و تربیت است؛ همان چیزی که در اسلام هم هست. در اسلام، رعایت معلم هست. کیست که در جامعه معلمی نداشته باشد؟ این حکم اسلامی برای آن است که بازار تعلیم رایج باشد، نه کاسد. معلمان در کل کشور، حقاً و انصافاً به این احتیاج دارند.

در فرهنگ و آموزشهای اسلامی ملاحظه کرده‌اید که چه قدر به رعایت معلم توصیه شده، و شاگرد خودش را در مقابل معلم کوچک می‌شمارد و نسبت به او کوچکی می‌کند. این کوچکی مطلوب است؛ با این که می‌دانید در اسلام، هیچ انسانی نباید در مقابل انسان دیگری خود را کوچک و تحقیر بکند؛ اما این از موارد استثنایی است. کوچکی نسبت به والدین هم از موارد استثنایی است. انسان پیش والدین باید خودش را کوچک بکند؛ «و اخفض لهما جناح الذل» (1): خودت را در مقابل پدر و مادرت ذلیل کن. در حالی که انسان مسلمان پیش هیچ کس نباید ذلیل بشود، اما پدر و مادر مستثنا هستند؛ معلم هم همین‌طور است.

در روایات هست که وقتی با معلم حرکت می‌کنی، اگر شب تار است، تو جلوتر از معلم برو، تا اگر چاله‌یی در راه وجود دارد، تو بیفتی و معلمت سالم بماند. این، آن روح رفتار تکریم‌آمیز نسبت به معلم را نشان می‌دهد. اگر این روحیه در جامعه رواج پیدا کند و هر کسی احساس نماید که در مقابل معلم خود خاضع است، فضا برای معلمان، فضای مناسبی خواهد شد؛ و اگر معلمان در جامعه دلخوش بودند، تعلیم رایج خواهد گردید. تکریم، یعنی این. البته عرض کردیم که در کنار این، برخی امور مادی و معنوی دیگر هم وجود دارد؛ ولی اصل قضیه همین است که بایستی انجام بگیرد. متأسفانه در فرهنگ سوغات دنیای مادی، عکس این وجود دارد و به هیچ وجه رعایت نشده است. یعنی در فرهنگهایی که ما از اروپاییها گرفتیم، احترام به معلم وجود ندارد. نمی‌گوییم آنها در کتابهایشان نوشته‌اند که به معلم بی‌احترامی کنید؛ اما عادت و تربیت احترام به معلم، در فرهنگ غربی پیش‌بینی نشده است! یک وقت در مجموعه‌یی عرض کردیم که سالها و قرنهای متمادی، در محیط اسلامی همیشه معلمان از شاگردان خودشان احترام و تکریم می‌دیدند؛ ولی چند ده سال بعد از آن که فرهنگ اروپایی وارد کشور شد و در محیطهای علمی، دین از علم جدا گردید، چه بسا اساتید برای خاطر نیم‌نمره، یا برای خاطر فلان برخورد نامناسب در کلاس، به دست شاگردانشان کشته شدند! این، همان فرهنگ اروپایی است.

البته امروز خوشبختانه برگشت به همان اصالت اسلامی وجود دارد. شما معلمان هم باید قدر خودتان را بدانید؛ یعنی به معلم بودن اهمیت بدهید. معلم بودن افتخاری است؛ فوق خیلی از چیزهاست. این که کسی افتخار کند معلم است و معلم بودن را قدر بداند و برای تعلیم و تربیت تلاش کند، یکی از بزرگترین ارزشهای نظام اسلامی ماست.

امیدواریم که خداوند متعال کمک کند و توفیق بدهد، تا این بساط تعلیم و تربیت در کشور ما روزبه‌روز رنگینتر و

گسترده‌تر بشود و ان شاءالله آموزش و پرورش تلاشهای خودش را به جایی برساند که حقیقتاً در هیچ‌جای کشور خلأ تعلیم و تربیت باقی نماند. ما تلاشهای زیادی را در این سالهای اخیر شاهد بوده‌ایم؛ لیکن هنوز تلاشهای مضاعفی را احتیاج داریم. جوانان خوب این مملکت بایستی هرچه ممکن است، در میدان تعلیم و تربیت بیفتند و همراه نسل قبلی - که خود آنها را تعلیم کرده - بی‌سوادی، بی‌فرهنگی و بی‌تربیتی را در این کشور ریشه‌کن کنند. ما در طول سالهای تأثیر تربیت اروپایی، لطمه‌های زیادی دیدیم، که جبرانش جز با یک مجاهدت بلندمدت امکانپذیر نیست. خداوند ان شاءالله به شماها توفیق بدهد و کمکتان کند، تا بتوانید این وظایف بزرگ را انجام بدهید. من به مسؤولان محترم آموزش و پرورش و وزیر محترم - آقای نجفی - هم که زحمت می‌کشند و تلاش می‌کنند، حقیقتاً درود می‌فرستم و به خاطر این تلاشها از آنها تشکر می‌کنم. مجدداً به خواهران و برادرانی که از نقاط مختلف کشور تشریف آورده‌اند، خوش آمد عرض می‌کنم.

والسلام علیکم و رحمةالله و برکاته

(1) اسراء: 24